

meg megkülönböztetett figyelmünket. Vilikovsky gyakorlattan vezényli szereplőit és irányítja finoman árnyalt helyzetkomikumait, így mesterfogásai a háttérből annál meggyőzőbben világlanak elő.

KUTHI ÁRON

(Kalligram Kiadó, Pozsony, 2002. 1900 Ft)

Babiczy Tibor: *A felvezető kör*

Babiczy második kötete a létről gondolkodó szövegfüzér, a téma frázisútvesszőit kikerülő, filozofikus munka. Sajátos nyelvet teremt, mely alapelemeiben tradicionálisan a huszadik századi egzisztencialista szókészletre támaszkodik (semmi, *jelen-nem-lét* stb.), szóalkotásaiban pedig maga is felhasználja a jelentések körét tágító heideggeri szóösszetételek formai megoldásait (*semmi-belülről, vég-ter-mék*), és ezzel mintegy saját belső világának alapjait is kijelöli. A német gondolkodó fogalmi apparátusában kiemelt helyet elfoglaló fogalom, a (*semmítő*) *semmi* metafizikai értelmű használata szorosan összefügg egyetlenségünk elhagyásával. Babiczky lírájában az egész kötetten átívelő problematikus alakzat ez, amelynek jelentése nehezen ragadható meg. Szerepeltetésének sokfélesége jól példázza azokat a tematikus körö-

ket, melyek a kötet három ciklusában, különálló tartományaiban mutatkozni látszanak.

Egységesen zárt, megkockázatom, kevés elemből építkező, azonban közel sem minimalista nyelvet beszélő kötetet tartunk kezünkben. Egyik legfőbb ereje is innen eredeztethető: bizonyos kulcsszavak folytonos ismétlődése, teljesen új környezetben való felbukkanása gyakorlatilag befejezhetetlen játékot biztosít. A szerző bátorságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy mer közhelyessé vált szavakat, szóképeket újra élővé tenni, olyanokat (például ég, szem, szív stb.), melyekről a szigorú kritikusokon kívül bizonyára számos olvasó is lemondott néhány hazai pop el(ő)adó slágereit hallgatva. Motívumai egyben meghatározzák azokat a témákat, amelyek körül bolyong a formailag szabályos vagy éppen széttördelt szöveg.

Az állandó határozó versei a költői megszólalás nehézségéről tanúskodnak. Elődökre/mesterekre való emlékezés „üriügyn”, jelölt vendégszövegekre támaszkodva próbálja a vers (re)konstruálni önmagát (például *Fej vagy írás, A tér*). A létezés megélésének konfliktusát átélő lírai ének *semmi-képzetei* egyszerre az élet értelmetlenségének, ugyanakkor az élet végességének szinonimájaként is olvashatók; mintegy beszüremkedve a (szöveg)világba, létigénk legnagyobb szomorúságára, jelen vannak. Poétikailag önértelmező

ciklus nyílik *Az idegen test* oldalain. Hangsúlyos szerepet kap az önmagáról gondolkodó vers teremtődésének folyamata (például *A leg-egyszerűbb közlés*, *Vers hosszú alvás előtt*), amely minden alkalommal létértelmező szerephez kerül. Hangulati költeményeiben Babiczky túlmutat a századelő impresszionisztikus hagyományain (például *Késő őszi tájkép*), az ábrázolás zeneisége leginkább egy krízishelyzetbe került Én kétségbeesett játéka, semmint a külső valóság érzékelésének folyamánya. Az utolsó tematikus egységben újszövetségi történetek lírai újraírásait olvashatjuk.

A kötet egészét átfogó transzcendens látókör változó szólamokban jelenik meg; ami azonban egyezik az ezt reprezentáló Isten alak összes felbukkanásában, az az, hogy hozzá képest gondol el bármit a vers, létének vagy hiányának (jelen-nem-létének) perspektívájából. Ez a hiány az adott térben és időben való tapasztalás kudarca, Isten és ember között áll, talán maga a *semmi*. Verset írni felelősen igazán itt lehet, akkor is, ha a szöveg vissza-visszatér a kimondás–kimondhatatlanság feloldhatatlan ellentétének élményéhez (például *Assisi*). De ez az örök keresés önmagunk keresése is, és ez valóban nem semmi?!

FITOS ADRIÁN

(*Parnasszus Könyvek, Budapest, 2001.*)

Fercsey János: *A lélek nem alszik ki*

„A véletlen Isten helye a dolgok közt, Teilhard de Chardin szerint” – olvashatjuk rögtön a nyitó oldalon a megállapítást, és ha ez igaz, akkor Isten nem kis mértékben van jelen Fercsey János életében. *A lélek nem alszik ki* két megközelítésben is olvasható: egyrészt tipikus 20. századi történet, amelynek főszereplője a legnagyobb természetességgel meséli el a mára már történelemmé szelídült háborúkat, megpróbáltatásokat, megaláztatásokat, az emigráns élet gyötrelmeit és kihívásait. Mindez sokak közös története.

Ugyanakkor kibontakozik egy másik kép is az önéletrajzi ihletésű írásban, amelynek egy olyan ember kerül a középpontjába, akit minden bizonytalan, embert próbáló helyzetben az élni és tenni akarás vezérel. Tekintettel a normális emberi életet nem pártoló időkre (a szerző a proletárdiktatúra idején született, félárván), ehhez a véletlenre (Istenre? sorsszerűségre?) is nagy szüksége van. Ami érdekfeszítővé teszi ezt a művet, az pontosan a véletlen eseményeknek ez a láncolatát összeálló sorozata, amely végül egy hasznosan, cselekvően megélt emberi életet tesz ki. Az életnek ez a fajta szeretete Fercsey-nél nem öncélú; óriási felelősségtudattal párosul, és neme-